

EDUCATION AND PROPAGANDA IN THE COMMUNIST TOTALITARIAN STATE (BRIEF STUDY OF RESEARCH IN ARCHIVES)

Researcher assist., PhD. C., Nicolae MĂNESCU
“Constantin Brâncuși” University of Târgu-Jiu

ABSTRACT. This article is a brief study of sociological research in the archives. The method used is that of observation, respectively of the comparative study of the documents and interpretation of the selected information. The researcher aims to bring in actuality and to present, especially for young readers, secure and unclassified information about the communist educational system and the party propaganda. The paper contains few comments, the content, almost entirely consisting of official data and information belonging to the Archives Fund of the Town Committee Targu Jiu of the RCP. Most of the research activity in archives has been allocated to study "the education through work and for work", "the propaganda work" of the party and "the political-ideological education", as forms of mass education in the communist totalitarian state. The article, by its content especially well documented, is constituted in a guidebook for those who are concerned with the research of the totalitarian communist regime in Romania.

KEY WORDS: communism, totalitarianism, single party, propaganda, education, political ideological education, domination, archives.

INTRODUCERE

Propaganda statului totalitar comunist a urmărit cu insistență formarea unui „*om nou*”, servil regimului comunist, integrat social într-un sistem colectivizat forțat, atât la orașe cât și la sate, care urmărea organizarea și exploatarea muncii pe scară largă, în vederea realizării pentru regim a unui profit tot mai mare și având ca motiv mobilizator avântul revoluționar și atașamentul față de partid și conducătorul suprem. În spatele organizării brutale a muncii și exploatării forței de muncă, pe fondul propagandei privind desființarea pentru totdeauna a exploatării și a exploataților, regimul totalitar comunist internaționalist și naționalist a cunoscut cea mai bine pusă la punct formă de exploatare din istoria omenirii, generalizată la nivelul întregii populații. El a eliminat, chiar fizic, micii exploatați și a instaurat puterea celui mai mare exploatare, care era statul comunist totalitar. Față de epoca sclavagistă, când metodele de asuprire erau rudimentare, socialismul și comunismul excelează în practici de realizare a profitului global și național de neegalat până la acel moment. Partidul unic sau partidul-stat a practicat *servilismul de masă*, rod al „educației prin muncă și pentru muncă”, al învățământului politico-ideologic desfășurat pe toate treptele educaționale din sistem, de la șoimii patriei, pionieri și până la

universitățile muncitorești și marxist-leniniste pentru cadrele și activiștii de partid. Scopul educațional suprem declarat era realizarea unei producții din ce în ce mai mari de bunuri „materiale și spirituale pentru oamenii muncii”, în realitate o formă mascată de exploatare de mare anvergură și intensitate. Propaganda pentru muncă a fost un mijloc și nu un scop în sine, încercând să justifice caracterul „umanist” al măsurilor ordonate de regimul comunist, răspunsul prin muncă fiind considerat un atașament voluntar față de partid și popor. Propaganda viza, din umbră, *servitutea voluntară* a „maselor largi populare”. Când munca de propagandă nu înregistra rezultatele așteptate, intrau în scenă organele represive ale statului care impuneau măsuri forțate și aplicau pedepse, de foarte multe ori privative de libertate. Orice manifestare contrară regimului sau acțiunilor opresive ale regimului era atent urmărită de către securitate care aplica măsuri „specifice” precum smulgerea de declarații sub tortură, intimidări, teroare, amenințări, etc. Toate acestea au făcut parte din „recuzita” regimului comunist și asigurau *dominația* excesivă și represivă în *exercitarea puterii* statului totalitar comunist.

Iată de ce, am considerat necesar și oportun să completez datele culese din lucrările deja publicate privind regimul comunist, ce se regăsesc în cuprinsul tezei, cu noi informații privind propaganda comunistă, dominația și servitutea voluntară existente în arhive. Sursa a constituit-o *Ministerul de Interne, Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj*, unde am găsit tot sprijinul necesar, fapt pentru care înțeleg să le aduc funcționarilor de aici, și pe această cale, sincerele mele mulțumiri. Din păcate, unele măsuri recente, impuse de legislație, m-au împiedicat să-mi extind cercetările, multe dintre documentele de partid și propagandă rămânând clasificate. Prezint pe scurt și selectiv, în cele ce urmează, câteva dintre informațiile culese, sub forma unor extrase din documentele vremii. Dosarele existente și consultate privind munca de propagandă cuprind perioada comunistă (PMR și PCR) dintre anii 1961-1987 și sunt arhivate în *Fondul nr. 27, Partidul Comunist Român, Comitetul Județean Gorj, Comitetul Orășenesc Tg. Jiu al PCR - Sector Propagandă*. Cuvintele „dominație” și „servitute” nu apar, evident, în mod explicit în documentele de propagandă dar reprezentau scopul politicii partidului realizat prin influență, vidarea libertății de conștiință, caracter formativ în spiritul regimului și canalizarea eforturilor educaționale în baza unor programe ideologice, în spiritul politicii partidului comunist.

1. PROPAGANDA DE PARTID ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

Odată instalat brutal prin răsturnarea ordinii de drept, regimul puterii comuniste își impune ideologia prin măsuri politice extreme ce decurg din aceasta, „regimul identifică totalitarismul cu dominația absolută a statului asupra societății” [1].

Dominația exemplară a întregii societăți de către partidul-stat a reprezentat obiectivul principal al propagandei și învățământului politico-ideologic, promovate cu obstință de către regimul comunist.

În acest sens, propaganda de partid viza, printre altele, următoarele ținte de atins (ex.) :
„ În planul de măsuri au fost stabilite următoarele obiective:

- subordonarea muncii cultural-educative de masă dezvoltării conștiinței socialiste a oamenilor muncii, formării spiritului colectivist al țăranilor muncitori;
- îmbunătățirea calității conținutului muncii culturale și educative de masă pentru ridicarea continuă a producției și productivității muncii, a reducerii prețului de cost, în scopul ridicării nivelului de trai material al celor care muncesc;

- educarea oamenilor muncii din Tg. Jiu în spiritul patriotismului socialist, al internaționalismului proletar, al *devotamentului nețărmurit față de partid*, (*filokalizismcomunist* n.n.), față de realizările *regimului democrat popular*, educarea lor în spiritul luptei pentru pace. Unul din obiectivele principale a fost înființarea, organizarea și funcționarea universităților populare” [2].

Învățământul politico-ideologic depășea cadrul instituțional formativ din școli generale, licee și facultăți. Învățământul de partid se desfășura în baza „indicațiilor prețioase” primite de la nivel central, regional, raional și orășenesc, așa după cum se poate observa în cele ce urmează:

„Pe baza indicațiilor date de Comitetul Regional de partid s-a evitat organizarea unor forme de învățământ mai greoaie față de nivelul cunoștințelor cum sunt: Istoria PCUS, Bazele Marxismului, Economie Politică și în unele cazuri chiar Istoria PMR” [3].

Despre *conținutul și organizarea învățământului politico-ideologic*: „Universitatea de marxism-leninism, unde sunt cuprinși secretari și membrii ai birourilor organizațiilor de bază, cadre de partid și de stat, alți oameni ai muncii, care au o bună pregătire politică” [4].

Propaganda prin conferințe ocupa în regimul comunist un loc important, partidul pregătind în școli speciale o adevărată armată de „lectori” propagandiști proveniți din câmpul muncii și cu „origine sănătoasă”. „Propaganda prin conferințe este cel mai important factor care contribuie la ridicarea nivelului cultural al maselor. Ținând cont de importanța acestei sarcini, Comitetul de cultură și artă și organizațiile de masă au recrutat peste 70 de conferențieri, dintre care 50 sunt din rândul cadrelor didactice” [5]. (diferența de 20 este recunoscută ca provenind din rândul muncitorilor) „Pentru intensificarea muncii culturale în rîndul operatorilor din orașul Tg. Jiu s-au luat măsuri de către Comitetul de Cultură și Artă și cooperativele meșteșugărești Steaua Rosie și Drum Nou din orașul nostru ca lunar să se expună conferințe cu caracter politic de specialitate și de cultură generală de către cele mai bune cadre didactice și juriști din orașul nostru” [6]. Se regăsesc în documentele de partid arhivate diferite *genuri de conferințe* care erau promovate și organizate, astfel: „S-au ținut până în prezent conferințele: «Despre centralismul democratic și democrația internă de partid», «Despre înaltul titlu de membru de partid», «Despre disciplina de partid»” [7].

În regimul comunist, universitățile populare serale erau la mare trecere, absolvenții putând să ocupe funcții importante în nomenclatura de partid și de stat. Din arhive reiese că în Tg. Jiu au funcționat în perioada comunistă nu mai puțin de trei astfel de „academii de partid”. În privința universităților populare, în documentele de propagandă ale partidului comunist se regăsesc următoarele informații: „Cursurile la cele trei universități populare s-au desfășurat conform planificării. La Universitatea Combinatului pentru Industrializarea Lemnului s-au predat două lecții de astronomie de către tov. profesor Isac Emil din ciclul « Pământul corp ceresc» unde au participat 89 cursanți” [8].

La „universitățile” serale de partid participau și tovarășii cu funcții de conducere din instituțiile puterii de stat comuniste, precum Tribunalul, membrii și nemembrii de partid, așa cum reiese din raportul prezentat de OB al PCR Tribunalul Județean Gorj. „Pentru ridicarea nivelului politico-ideologic al membrilor organizației noastre, au fost înscriși la *Universitatea serală* toți cei care nu fuseseră încadrați în nici o formă de învățământ precum și ceilalți salariați nemembrii de partid cu funcție de judecată. Majoritatea membrilor de partid fiind absolvenți ai universității serale de marxism-leninism, a fost inițiat un ciclu de conferințe și teme cu conținut educativ care au fost ținute în anul 1969 la care au participat judecătorii instanțelor, notarii și procurorii” [9].

Alte forme de îndoctrinare ideologică forțată, chiar hilare din perspectiva democrată de azi, erau *lectoratele pentru femei și brigăzile științifice*. „În cadrul lectoratelor pentru femei s-au predat lecțiile: «Soarta păcii în mâinile popoarelor» și «Apariția vieții pe pământ» participând la cele 12 lectorate din cadrul orașului Tg. Jiu circa 650 de gospodine.” La data de 10.02.1963 s-au deplasat în comunele raionului 3 brigăzi științifice, unde au participat 1113 țărani muncitori” [10].

Pentru lichidarea lipsurilor constatate și ridicarea nivelului învățământului de partid aveau loc analize în cadrul BOB partid care se încheiau cu emiterea de hotărâri și planuri de muncă suplimentare. „În scopul lichidării lipsurilor existente și pentru ridicarea la un nivel mai înalt al conținutului învățământului de partid, Biroul Comitetului Orășenesc de Partid HOTĂRĂȘTE: 1. În vederea asigurării calității învățământului de partid și politic UTM, al conținutului său, se va urmări ca în cuprinsul lecțiilor, tratarea problemelor de bază ale marxism-leninismului să fie expuse în strânsă legătură cu viața, cu sarcinile specifice ce stau în fața organizațiilor de partid respective. 2. Să se combată manifestările de formalism și superficialitate ce mai există în activitatea unor organizații de bază și propagandiști de partid” [11].

Politica de cadre și recrutarea propagandiștilor reprezentau obiective prioritare ale politicii partidului comunist. „În vederea încheierii învățământului de partid și Politic UTM, biroul orășenesc de partid va recruta un număr de 22 tovarăși din rândul celor mai buni propagandiști” [12].

Cele mai evidente probe că PMR și ulterior PCR coordona în mod direct, prin organizațiile sale de bază din structurile Miliției, Securității, Procuraturii și instanțelor judecătorești, nu numai activitatea de propagandă și agitație dar și activitatea de folosire, la comandă politică, a mijloacelor de coerciție, represiune și *dominație*, le-am găsit în documentele de partid din perioada comunistă emanând de la organizațiile de bază ale instituțiilor statului enumerate mai sus. Hotărârile sau planurile de măsuri pe linie de partid erau considerate ordine scrise de la care nimeni nu se putea sustrage și de îndeplinirea cărora trebuia să raporteze și să prezinte periodic dări de seamă. Cei aflați în birourile organizațiilor de partid se substituiau adunărilor generale sau le influențau votul care corespundea în totul voinței politice de decizie. Erau luate măsuri severe împotriva „dușmanilor poporului” așa cum reiese din următorul plan de măsuri: „43. Descoperirea elementelor dușmănoase în fața masei întregi de muncitori. 44. Să dezvoltăm formele de control obștească asupra hoților, delapidatorilor, chiulangiiilor, va trebui luptat în continuare împotriva misticilor religiei” [13].

Caracterul dominației extreme a aparatului represiv al vechiului regim, manifestat și prin activitatea de monitorizare și control a tuturor activităților poate fi probată, de asemenea, prin *politica notelor explicative*, o măsură pusă în aplicare chiar și la învățământul politico-ideologic. „2. Din totalul de 1968 membrii de partid sunt cuprinși la învățământul de partid 1894, adică în procent de 96,23 %. (Notă explicativă semnată de prim secretar I.Negrea) De asemenea, se organiza un control strict asupra desfășurării procesului de învățământ fiind raportate deficiențele semnalate. „Organizațiile de partid n-au desfășurat un control permanent asupra conținutului lecțiilor și asupra felului cum cursanții aplică în practică cele învățate” [14].

Până când radioul și receptorul tv au devenit, cu sprijinul interesat al statului „bunuri de larg consum” propaganda audio din primii ani ai instaurării regimului comunist din România era asigurată la orașe printr-un mijloc cunoscut sub denumirea de „stația de radioamplificare”. De la acest centru media coordonat de propagandiști instruiți ai partidului erau lansate către fiecare

familie chemări la muncă și întrecere socialistă, erau difuzate numai știrile aprobate în urma cenzurării, care erau în spiritul ideologiei și propagandei de partid comuniste. În afara acestei surse de informații și a ziarelor aparținând organelor de conducere ale partidului, canalizate spre formarea unor convingeri de atașament față de partidul comunist, întreaga populație de la orașe și sate trăia izolată de restul lumii într-o neagră ignoranță și necunoaștere a realității. Am găsit necesar să prezentăm în continuare un exemplu din conținutul emisiunilor stației de radioamplificare rămas în arhiva scrisă a propagandei de partid. „În cadrul stației de radioamplificare au fost popularizate cele mai avansate metode de muncă, s-a vorbit despre angajamentele pe care întreprinderile orașului Tg. Jiu le-au luat privind realizarea planului în anul 1967” [15]. În planul de propagandă prezența Tribunalului și a Procuraturii era foarte activă. „Tribunalul și procuratura a (sic) întocmit două expuneri pe tema apărării avutului obștesc în educarea oamenilor, expuneri ce se fac în întreprinderi și instituții de către cei mai buni juriști pe baza unui plan de expuneri la nivel de oraș” [16].

Munca politică de masă era condusă de activiști „cu origine sănătoasă” proveniți din rândul clasei muncitoare care garantau atașamentul „nețărnut” față de partidul și statul comunist.

Obiectivele muncii de partid erau printre altele: „1. Munca politică de masă să fie subordonată realizării sarcinilor de producție; 2. Să se susțină munca politică de masă pentru organizarea superioară a producției; 3. Să se facă opinie de masă împotriva acelor care manifestă indisciplină în producție, manifestă neglijență față de avutul obștesc, fac rebuturi, risipă de materiale, etc.” [17].

Incultura celor chemați de partid să facă educație era mai mult decât evidentă și se regăsește în cuprinsul documentelor pe linie de propagandă consultate în arhive așa după cum reiese din exemplul următor: „În luna martie s-au făcut expuneri în fața oamenilor muncii privind concurența (sic!) (în loc de comemorarea) a 10 ani de la moartea lui Brâncuș.” (sic!) (în loc de Brâncuși) [18].

Caracterul dominator și obligatoriu al programului de muncă poate fi sesizat din cuprinsul hotărârilor C.C. al PCR și ale Consiliului de Miniștrii care reglementau strict „programul de muncă și întărirea disciplinei în întreprinderi”: „6. În vederea utilizării complete a timpului de muncă, se interzice cu desăvârșire scoaterea din timpul lucrului a muncitorilor, inginerilor, economiștilor, tehnicienilor, funcționarilor și cadrelor de conducere pentru ședințe, adunări, consfătuiri, activități culturale, sportive sau alte activități cu caracter obștesc” [19].

Controlul sever de către partid a tuturor activităților sociale, chiar și festive: „Se va instala (sic) gărzi dublate cu pionieri. Grupul de persoane va fi prezent în fața sediului de partid la ora 8. Înainte de deplasare spre cimitirul de onoare, fanfara va executa imnul eroilor” [20].

Canalizarea activității muncii politice și cultural-educative de masă către „obiectivul principal, formarea și continua dezvoltare a conștiinței socialiste a oamenilor muncii (nu munca era a lor ci oamenii erau ai muncii n.n.), însușirea de către aceștia a politicii partidului” [21]. Această activitate a propagandei de partid urmărea ca finalitate formarea indivizilor după un model unic, fără personalitate, un rezultat al tăvălugului politic, sub apăsarea muncii istovitoare, cu un profil moral caracterizat prin devotamentul (*filokratism*) față de partid și cauza socialismului. Sărbătorile muncitorești erau mijloace „festive” de încununare a muncii partidului de nivelare a întregii societăți și în primul rând a clasei muncitoare care servea drept suport de falsă legitimare a puterii politice. „Cu prilejul aniversării zilei solidarității internaționale a

oamenilor muncii din lumea întreagă, întrecerea socialistă va trebui să capete un avânt puternic” [22]. Coloana de steaguri va fi formată din 250 tovarăși după cum urmează...” [23] Coloana echipelor de ordine va încheia demonstrația” [24.]

Activitatea echipelor de agitatori Ex.: „Biroul Comitetului Orășenesc a dat indicații ca tovarășii care vor fi încadrați în colectivul agitatorilor să fie discutați individual și confirmați în adunări generale ale organizațiilor de bază. Măsurile luate de Biroul Comitetului orășenesc s-au concretizat în stabilirea și confirmarea unui număr de 2.476 agitatori pe oraș, cu peste 300 tovarăși mai mulți decât anul trecut” [25].

Activitatea presei de partid se regăsește în documentele de propagandă arhivate ale regimului comunist. Am selectat următoarele: „Este cunoscut faptul că ziarul trebuie să aibă un rol de propagandist, organizator și agitator colectiv” [26]. „O altă lipsă serioasă a ziarului o constituie faptul că nu s-a ținut o legătură permanentă cu organele de partid și de stat” [27].

Educația partinică. O recunoaștere indirectă a rolului PCR ca *partid-stat* o regăsim în referatul următor: „Partinitatea comunistă înseamnă identitatea *absolută* dintre directivele partidului și interesele patriei, dintre eforturile partidului și idealurile poporului, dintre hotărârile și acțiunile partidului și mersul înainte al întregii societăți. Politica partidului este însăși politica țării și a poporului” [28]. „Partinitatea, reflectarea celor mai actuale preocupări ale partidului, combativitatea, principialitatea înaltă sunt trăsături de bază ale învățămîntului de partid” [29]

În aceeași ordine de idei pot fi lecturate următoarele două exemple găsite în arhive: „4. Pentru educarea membrilor de partid în spiritul moralei comuniste, comitetele de partid și birourile organizațiilor de bază vor desfășura o intensă muncă politică referitor la combaterea oricăror tendințe de înăbușire a criticii” [30]. „Organizațiile de partid să transforme adunările generale în adevărată școală comunistă de educare partinică a comuniștilor” [31].

2. DOMINAȚIA PRIN PROPAGANDĂ A PARTIDULUI-STAT COMUNIST

Dominația partidului – stat comunist. Dominația avea un pronunțat caracter de comandă. PCR conducea și controla, prin organizațiile sale, instituțiile regimului comunist: *Miliția, Procuratura, Securitatea, instanțele judecătorești și sistemul penitenciar.* În structura organizatorică a partidului, la fiecare dintre aceste organe de asigurare a *status quo*-ului sistemului și de represiune existau organizații de bază partid care supervizau activitatea organelor statului și dispuneau măsurile politice considerate a fi necesare în toate cazurile. În asemenea condiții, în lipsa unui cadru democratic real, întreaga societate era obiect de decizie al partidului comunist și politizată până la cele mai mici nivele de activitate ale vieții sociale.

Într-un raport al O.B. PCR – Tribunalul Județean Gorj sunt consemnate și păstrate în arhive următoarele informații: „Din analiza datelor statistice, a reieșit că *membrii noștri de partid care au participat la soluționarea unui număr mare de cauze privind avutul obștesc, au aplicat înfractorilor pedepse bine individualizate, dând dovadă de fermitate în pronunțarea unor soluții juste, respectându-se dispozițiile legale*” [32]. Organele de conducere ale partidului controlau „modul în care erau întocmite actele de urmărire penală...pentru a stabili cu certitudine situația de fapt”, așa cum reiese din următoarea dare de seamă: „În activitatea de judecată, membrii de partid au manifestat exigență în legătură cu modul în care au fost întocmite actele de urmărire penală, restituind către organele de procuratură un număr sporit de cauze pentru a se stabili cu certitudine situația de fapt” [33].

Partidul, prin BOB partid, *conducea și supraveghea*, de asemenea, activitatea organelor de procuratură. „Se va îmbunătăți nivelul calitativ al activității de urmărire penală și de *supraveghere* a acesteia” [34]. „Obținerea unor bune rezultate în activitatea de urmărire penală s-a datorat *stăruinței depuse de către comuniștii* din organizația noastră în activitatea ce au desfășurat-o în ceea ce privește *controlul exigent și sistematic* al modului cum *lucrătorii din subordine* își duc la îndeplinire sarcinile” [35].

Dominare și supunere (subordonare) pe linie de partid a gărzilor patriotice și sindicatelor, de către OB Tribunalul, care avea sarcini precise pe această linie de a „urmări și sprijini” activitatea acestora. Ex. :

„ - ... se va *sprijini* într-o mai mare măsură activitatea gărzilor patriotice;

- se va *urmări și sprijini* activitatea grupelor sindicale luându-se măsuri pentru...” [36].

Servitutea un scop și un rezultat al „muncii de partid de formare a omului nou” și de „dezvoltare a conștiinței socialiste”. În decursul a 44 de ani de comunism se poate spune că societatea românească a înregistrat brutale modificări psihosociale, de conștiință și atitudinale, o mare parte din cei care s-au constituit în obiect al educației și propagandei comuniste, un rezultat al „dresajului politic” au continuat și după evenimentele din decembrie 1989 să manifeste simpatie și nostalgie după defunctul regim comunist. Efectele propagandei de partid s-au manifestat și se manifestă și în perioada post-comunistă la nivelul mentalităților care dau imaginea societății românești de azi. „Locul și rolul muncii politico-ideologice în activitatea organelor și organizațiilor de partid de formare a omului nou (un om care nu-și mai aparține n.n.) cu un orizont politic, ideologic și cultural (*proletcultism* n.n.) ridicat” [37]. „Un rol important în procesul de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste îl are școala, învățământul public ca factor principal de educație și cultură chemat să formeze totalitatea cunoștințelor” [38].

Politica partidului era îndreptată în direcția luptei deschise și agresive împotriva „dușmanilor clasei muncitoare și ai poporului”: „...să formeze și să dezvolte la comuniști înalta misiune de a fi luptători de avangardă împotriva vechiului, a rămășițelor burgheze în conștiința oamenilor” [39]. Omul devine astfel un produs de masă ca rezultat al politicii partidului comunist de uniformizare monolitică a societății. Acțiunea politică deformatoare este *dominatoare* iar rezultatul este *servitutea colectivă* de tip comunist. „Un deziderat fundamental al activității politico-ideologice este aceea de ai (sic) imprima un spirit militant combativ” [40].

La nivelul inspectoratelor județene ale M.I. ființau comitete de partid și organizații de bază care direcționau și monitorizau activitatea lucrătorilor, subofițeri și ofițeri, de miliție și securitate care se considerau „ostași ai partidului”. „Nouă, ostașilor partidului chemați pentru a asigura munca pașnică a harnicului nostru popor...” [41], astfel ca „nici o persoană care atentează la cuceririle revoluționare să nu rămână nepedepsită” [42], ceea ce denotă o *dominație și exigență maximă în aplicarea pedepselor de către organele de Miliție și Securitate*.

Întreg sistemul social în regimul comunist era contaminat de multiple *rețele de informatori* care alimentau munca organelor de represiune ale statului totalitar „chemate să apere cuceririle revoluționare ale partidului comunist și munca pașnică a întregului popor: „Dacă în centrul preocupărilor noastre era situată activitatea de creștere, conducere și educare a *rețelei de informatori*, nu am fi avut cazurile de ... (urmează enumerare) [43]. În alte referate și dări de seamă ale organului de partid din cadrul securității sunt semnalate „acțiuni dușmănoase” la adresa regimului așa cum apar și în exemplul următor: „S-a cunoscut și intervenit operativ în situația când au apărut stări de spirit negativ, (sic) comentarii sau zvonuri în rîndul populației, în

cazul unor acțiuni potrivnice din partea unor elemente cunoscute cu *antecedente politice* sau penale, ori în rîndul unor tineri, informîndu-se organele de partid sau luîndu-se măsuri legale pe linie de securitate. În anul 1975, pe linie de securitate au fost arestate două persoane, *autori de înscrișuri dușmănoase*, 27 au fost avertizate, 16 amendate contravențional, două grupuri și anturaje dușmănoase și 8 autori de înscrișuri dușmănoase identificați” [44].

Moralitatea comunistă a membrilor de partid cu funcții de conducere, a celor chemați să facă educație și să sancționeze abaterile de la conduita reglementată de partid, a lucrătorilor din Miliție și Securitate, ofițeri și subofițeri, era mai mult decât îndoielnică, înregistrându-se numeroase cazuri de abuz în serviciu, exercitarea puterii în mod discreționar, fapte considerate nedemne pentru slujitorii și „ostașii” de nădejde ai partidului. Iată, în încheiere două exemple:

„Cu toate acestea, tov. P.D. nu a tras învățămintele necesare, astfel că în luna noiembrie 1974 este pedepsit cu 5 zile arest, cu îndeplinirea serviciului, pentru că *a întreținut raporturi sexuale cu soția arestatului I.M. aflat în curs de cercetări...*” [45] „Tov. T.V. (șef al formațiunii pașapoarte) în anii anteriori a făcut obiectul unor cercetări pentru că *întreținea relații cu femei, care apăreau în evidența securității*” [46] (femeia imorală obiect de cercetare și evidență a securității).

CONCLUZIE

„Niciun rău pe care totalitarismul pretinde a-l vindeca, nu este atât de rău precum totalitarismul însuși”, susține reprezentantul existențialismului francez, un filosof al absurdului și al revoltei, Albert Camus.

„Totalitarismul se străduiește nu să tindă spre o dominație despotică asupra oamenilor, ci spre un sistem în care oamenii să fie de prisos” [47].

Referinte

- [1] Adrian Gorun, Tiberiu Horațiu Gorun, 1989 – *România între revoluție și lovitură de stat*, Editura Pro Universitaria, București, 2015, p. 256.
- [2] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Informare privind activitatea culturală până la 13.01.1963, a sărbătoririi majoratului și a pomului de iarnă*, fila 1
- [3] *Ibidem*, fila 14
- [4] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid (101.01-28.10.1975), Fondul 27, Dosar nr. 6, *Comitetul Municipal Tg.Jiu al PCR – Propagandă*, fila 40
- [5] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Informare privind activitatea culturală până la 13.01.1963, a sărbătoririi majoratului și a pomului de iarnă*, fila 3
- [6] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Informare privind activitatea culturală de la 13-25.01.1963*, fila 13

- [7] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Informare privind învățământul de partid pe anul 1962-1963*, fila 18
- [8] *Ibidem*, fila 19
- [9] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid (1969), Fondul 27, Dosar nr. 52, Comitetul Municipal Tg.Jiu al PCR, OB Tribunalul, Procuratura, Penitenciar, *Raport Organizația de Bază PCR Tribunalul Județean Gorj*, fila 19
- [10] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Informare privind activitatea culturală desfășurată de la 25 ian. La 12 feb. 1963*, fila 20-21
- [11] *Ibidem*, fila 23
- [12] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Raport de măsuri reieșite din ședința de birou din data de 22 feb. 1963*, fila 20
- [13] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Tematica cu sarcinile cele mai importante reieșite cu ocazia pregătirii secretarilor cu probleme de propagandă și agitație la regiunea de partid din 11-16 martie 1963*, fila 32
- [14] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Măsuri reieșite din Ședința plenară a Comitetului Orășenesc de partid din data de 27 iunie 1963 privind desfășurarea învățământului de partid și politic UTM*, fila 88
- [15] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (04.02.-28.11.1967), Dosar nr.5, *Raport munca politică de masă*, fila 2
- [16] *Ibidem*, fila 6
- [17] *Ibidem*, fila 8
- [18] *Ibidem*, fila 7
- [19] *Ibidem*, fila 13
- [20] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (04.02.-28.11.1967), Dosar nr.5, *Plan de măsuri în vederea aplicării Hotărârii CC al PC privind sărbătorirea a 90 de ani de la cucerirea independenței de stat a României*, fila 29
- [21] *Ibidem*, fila 48
- [22] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (22.01.-10.07.1964), Dosar nr.4, *Plan de măsuri cu privire la organizarea și desfășurarea demonstrației de 1 Mai 1964* (Comitetul Orășenesc și Raional Tg. Jiu), fila 40
- [23] *Ibidem*, fila 44
- [24] *Ibidem*, fila 46
- [25] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (22.01.-10.07.1964), Dosar nr.4, *Informare cu privire la desfășurarea instruirii agitatorilor și a acțiunii de reîmprospătare a agitației vizuale din orașul Tg. Jiu*, fila 90
- [26] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (22.01.-10.07.1964), Dosar nr.4, *Informare cu privire la activitatea colectivului redacțional al ziarului local Steagul Nostru*, fila 140

- [27] *Ibidem*, fila 141
- [28] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (17.01. - 03.10.1966), Dosar nr.11, *Referat privind preocuparea organelor și organizațiilor de partid pentru educarea partinică a membrilor de partid*, fila 179-180
- [29] *Ibidem*, fila 186
- [30] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (17.01. - 03.10.1966), Dosar nr.11, *Plan de măsuri al Comitetului Orășenesc Tg. Jiu*, fila 90
- [31] *Ibidem*, fila 191
- [32] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid (1969), Fondul 27, Dosar nr. 52, *Comitetul Municipal Tg.Jiu al PCR, OB Tribunalul, Procuratura, Penitenciar, Raport Organizația de Bază PCR Tribunalul Județean Gorj*, fila 18
- [33] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid (1969), Fondul 27, Dosar nr. 5, *Comitetul Municipal Tg.Jiu al PCR, OB Tribunalul, Procuratura, Penitenciar, Dare de seamă, Organizația de bază PCR Tribunalul Județean Gorj*, fila 43
- [34] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid (1969), Fondul 27, Dosar nr. 52, *Comitetul Municipal Tg.Jiu al PCR, OB Tribunalul, Procuratura, Penitenciar, Organizația de bază PCR – Procuratura – Plan de măsuri*, fila 70
- [35] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid (1969), Fondul 27, Dosar nr. 52, *Comitetul Municipal Tg.Jiu al PCR, OB Tribunalul, Procuratura, Penitenciar, Organizația de bază PCR – Procuratura, Dare de seamă* (2 XI 1968), fila 95
- [36] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid, Fondul 27, Dosar nr. 134 (02.02.1970 – 15.10.1970) *Organizația de bază Procuratura și Tribunalul Tg. Jiu, Plan de măsuri Adunare generală Tribunalul Județean Gorj din 15 oct. 1970*, fila 63
- [37] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid, Fondul 27, Dosar nr.8 (08.01-10.11.1973), *Comitetul Municipal Tg. Jiu al PCR – Propagandă*, fila 31
- [38] *Ibidem*, fila 32
- [39] *Ibidem*, fila 33
- [40] *Ibidem*, fila 36
- [41] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid, Fondul 27, Dosar nr. 124, *PCR, Comitetul Județean Gorj – Comitetul PCR „Securitatea”*, fila 66/12
- [42] *Ibidem*, fila 67/13
- [43] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid, Fondul 27, Dosar nr. 124, *Informare (27-29 iulie1974) a Comitetului de Partid din Inspectoratul Județean Gorj al Ministerului de Interne*, fila 67/13

- [44] Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, PCR, Comitetul Județean Gorj - *Comitetul PCR „Securitate”* (01.01-20.11.1975), Fondul 27, Dosar nr. 92, *Referat al Inspectoratului Județean Gorj de Securitate nr.032309/15.09.1975*, fila 35/5
- [45] *Ibidem*, fila 91/3
- [46] *Ibidem*, fila 95/4
- [47] Hannah Arendt, *Originile totalitarismului*, Editura Humanitas, București, 2006, p.102

BIBLIOGRAFIE

- Arendt Hannah, *Originile totalitarismului*, Editura Humanitas, București, 2006
- Gorun Adrian, Tiberiu Horațiu Gorun, 1989 – *România între revoluție și lovitură de stat*, Editura Pro Universitaria, București, 2015
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Informare privind activitatea culturală până la 13.01.1963, a sărbătoririi majoratului și a pomului de iarnă*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid (101.01-28.10.1975), Fondul 27, Dosar nr. 6, *Comitetul Municipal Tg.Jiu al PCR – Propagandă*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Informare privind activitatea culturală până la 13.01.1963, a sărbătoririi majoratului și a pomului de iarnă*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Informare privind activitatea culturală de la 13-25.01.1963*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Informare privind învățământul de partid pe anul 1962-1963*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid (1969), Fondul 27, Dosar nr. 52, *Comitetul Municipal Tg.Jiu al PCR, OB Tribunalul, Procuratura, Penitenciar, Raport Organizația de Bază PCR Tribunalul Județean Gorj*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Informare privind activitatea culturală desfășurată de la 25 ian. La 12 feb. 1963*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Raport de măsuri reieșite din ședința de birou din data de 22 feb. 1963*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Tematica cu sarcinile cele mai importante reieșite cu ocazia pregătirii secretarilor cu probleme de propagandă și agitație la regiunea de partid din 11-16 martie 1963*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (13.01.-26.12.1963), Dosar nr.6, *Măsuri reieșite din Ședința plenară a Comitetului Orășenesc de partid din data de 27 iunie 1963 privind desfășurarea învățământului de partid și politic UTM*

- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (04.02.-28.11.1967), Dosar nr.5, *Raport munca politică de masă*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (04.02.-28.11.1967), Dosar nr.5, *Plan de măsuri în vederea aplicării Hotărîrii CC al PC privind sărbătorirea a 90 de ani de la cucerirea independenței de stat a României*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (22.01.-10.07.1964), Dosar nr.4, *Plan de măsuri cu privire la organizarea și desfășurarea demonstrației de 1 Mai 1964* (Comitetul Orășenesc și Raional Tg. Jiu)
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (22.01.-10.07.1964), Dosar nr.4, *Informare cu privire la desfășurarea instruirii agitatorilor și a acțiunii de reîmprospătare a agitației vizuale din orașul Tg. Jiu*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (22.01.-10.07.1964), Dosar nr.4, *Informare cu privire la activitatea colectivului redacțional al ziarului local Steagul Nostru*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (17.01. - 03.10.1966), Dosar nr.11, *Referat privind preocuparea organelor și organizațiilor de partid pentru educarea partinică a membrilor de partid*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PMR – Propagandă* (17.01. - 03.10.1966), Dosar nr.11, *Plan de măsuri al Comitetului Orășenesc Tg. Jiu*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid (1969), Fondul 27, Dosar nr. 52, *Comitetul Municipal Tg.Jiu al PCR, OB Tribunalul, Procuratura, Penitenciar, Raport Organizația de Bază PCR Tribunalul Județean Gorj*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid (1969), Fondul 27, Dosar nr. 5, *Comitetul Municipal Tg.Jiu al PCR, OB Tribunalul, Procuratura, Penitenciar, Dare de seamă, Organizația de bază PCR Tribunalul Județean Gorj*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid (1969), Fondul 27, Dosar nr. 52, *Comitetul Municipal Tg.Jiu al PCR, OB Tribunalul, Procuratura, Penitenciar, Organizația de bază PCR – Procuratura – Plan de măsuri*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid (1969), Fondul 27, Dosar nr. 52, *Comitetul Municipal Tg.Jiu al PCR, OB Tribunalul, Procuratura, Penitenciar, Organizația de bază PCR – Procuratura, Dare de seamă* (2 XI 1968)
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid, Fondul 27, Dosar nr. 134 (02.02.1970 – 15.10.1970) *Organizația de bază Procuratura și Tribunalul Tg. Jiu, Plan de măsuri Adunare generală Tribunalul Județean Gorj din 15 oct. 1970*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid, Fondul 27, Dosar nr.8 (08.01-10.11.1973), *Comitetul Municipal Tg. Jiu al PCR – Propagandă*
- Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR*, Arhiva de partid, Fondul 27, Dosar nr. 124, *PCR, Comitetul Județean Gorj – Comitetul PCR „Securitatea”*

Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, *Fondul Comitetului Orășenesc Tg. Jiu al PCR* ,
Arhiva de partid, Fondul 27, Dosar nr. 124, *Informare (27-29 iulie 1974) a Comitetului de Partid
din Inspectoratul Județean Gorj al Ministerului de Interne*

Arhivele Naționale, Direcția Județeană Gorj, PCR, Comitetul Județean Gorj - *Comitetul PCR
„Securitate” (01.01-20.11.1975)*, Fondul 27, Dosar nr. 92, *Referat al Inspectoratului Județean
Gorj de Securitate nr.032309/15.09.1975.*